

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XLII. De Restitutione in bonis Animæ & Corporis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

C A S U S XLII.

De Restitutione in bonis Animæ
& Corporis.

X Anthus Titiam philtro infatuavit. 1. 2. Fal-
sis & noxiis doctrinis ac consiliis imbuivit. 3.
Fraude ad peccandum induxit. 4. A religione ab-
strahere 5. Ac moniales ad neganda ei vota in-
ducere conatus fuit. 6. Plures mutilavit & occi-
dit, quarit ex Confessario, an teneatur ad sum-
ptus funeris, ad neglectas operas, ad expensas in
medicos. 7. 8. Ad quid teneatur heredibus & iis,
qui ab occiso alimenta, promotiones aliæque bona
expectabant. 9. Quid si occisus ei omnia remise-
rit. 10. Quid si occisus fuerit invasor, & fu-
gere potuerit. 13. Quid si tantum excessit mode-
ramen. 14. Aut pugnam suaserit vel socio in
sui gratiam occidere volenti non contradixerit, &
ipse socius vulneratus fuerit. 15. Quid si occidat
aliquem paulo post morte naturali vel ex sententia
iudicis moriturum, vel ab alio lethaliter vulnera-
tum. 16. Quid observandum Confessario homici-
da? 17. Pro Resolutione.

Nota: Quatuor esse genera seu ordines bo-
norum, ad primum & supremum ordinem
pertinent bona spiritualia, ut virtus, gratia,
scientia, pudicitia, innocentia, &c. Ad secun-
dum bona corporalia, vita, sanitas, integri-
tas membrorum. Ad tertium fama & honor;
ad quartum bona fortunæ; de restitutione fa-
cienda in bonis animæ & corporis agetur in
præsenti, de reliquis ex parte actum est, & ulte-
rius tractabitur in seqq. igitur

F f 2

QUÆR.

2. QUÆR. I. An sit obligatio reparandi damnum datum in spiritualibus?

R. Si damnum vi vel dolo injustè causatum in spiritualibus sit reparabile per bona ejusdem ordinis, ex justitia reparari debet. *Ratio est*, quia quilibet homo non minus jus habet in sua spiritualia, ne iisdem vi vel dolo injustè privetur, quàm in temporalia; ergo sicut hæc, ita & spiritualia debent reparari, si possint in eodem ordine. Dixi, vi vel dolo injustè causatum, si enim damnificatus liberè in damnum spirituale consentit, ad nihil tenetur damnificans saltem ex justitia eodem modo, sicut in temporalibus, consentienti enim non fit injuria, quamvis peccetur contra charitatem taliter damnificando, imò & charitas plerumque obligabit ad resarciendum, quantum fieri potest, & quamdiu damnum spirituale durat. Ex his

Deduces seqq. 1. Qui veneno, philtro vel maleficio aliquem privavit usu rationis vel memoriæ, debet ex justitia eundem restituere, quantum potest, congrua remedia adhibendo, maleficiam tollendo, &c. & si non possit, obligatur omnia damna ipsi læso aliisque secuta & prævisa resarcire.

3. 2. Professor Theologus, Jurista, Medicus, &c. qui falsa & nociva principia etiam bonâ fide docuit, tenetur ea, si sine gravi incommodo possit, non tantum ex charitate, ut faterentur omnes, sed etiam ex justitia revocare, aliàs est causa damnorum inde secutorum cum obligatione pro iis satisfaciendi, *Lug. d. 8. n. 95. D. 39. à num. 24.* *Ratio est*; quamvis ista principia ab initio dederit sine sua culpa, postea

postea tamen ipso sciente causant aliis damna , ergo ex justitia tenetur ea remove ; sicut si inadvertenter incendisset alienas ædes , ex justitia tenetur ignem à se positum remove ; aut si dedit medicinam noxiam , tenetur eam repetere, aliàs est reus homicidii ; nam quamvis ignis ab ipso inadvertenter positus vel medicina bonâ fide præscripta ab initio erat causatura damnum involuntariè , expost tamen damnum sequitur ex ejus actione voluntariè & scienter , ergo tenetur ex justitia causam à se positam remove , & , si non removeat , compensare omne damnum inde secutum.

3. Qui vi vel fraude induxit alium ad peccatum mortale , tenetur vim & fraudem remove , juxta alios etiam , quantum in se est , seductum reducere ad pœnitentiam , ut gratiam , quam ob fraudem ipsius incautus perdidit , resipiscens recuperet.

4. Qui vi vel fraude abduxit adolescentem à religione , tenetur ad omne damnum emergens tam adolescenti , quàm religioni , & qui taliter impedit puellam à religione , prætereà excommunicatur à *Trid. Sess. 24. c. 18. de regul.* & Ratio est , quia quilibet habet jus strictum , ne vi vel fraude à consecutione tanti boni impediatur ; si verò id fiat absque vi vel fraude , v. g. ad probandam ejus constantiam , proponendo divitias & delectationes honestas sæculi , asperitates religionis , &c. non est peccatum , etiamsi alter ex hoc à bono proposito desistat , quia liberè consentit , & religio non est bonum necessarium ; si tamen vocatio adolescentis videretur quasi certa , aut vita sæcularis sciretur ei esse periculosa , foret contra charitatem ei religionem dissuadere ; quod à potiori

tenet de eo, qui suo consilio à Monasterio abstrahit professum, sicut tamen professus non peccat contra justitiam, neque ad restitutionem damnorum Monasterio secutorum obligatur, sic nec consulens, nisi usus fuerit vi vel fraude, quia Monasterium in suum professum non habet jus proprietatis sed jurisdictionis, & damnum, quod forsan causatum est, plerumque compensatur per assumptionem alterius æquè utilis vel melioris, *Salon. Bannes. Less. Illung. t. 4. D. 3. n. 59.*

6. Qui novitio absque causa negat votum ad professionem, peccat mortaliter cum obligatione restitutionis, si possit: *Ratio est*, quia Capitulares sunt quasi testes & iudices super capacitate Novitii; sicut ergo iudices ex justitia debent judicare juxta merita causæ, & testes testificari verum, sic & hi. Deinde est tacitus contractus inter novitium & religionem, ut ipse sustineat onus probationis, & contra religio eum admittat, si repertus fuerit idoneus; ergo capacem repudiando peccant contra justitiam cum onere reparandi damnum, seu denuo eum recipiendi, si velis, &c.

7. QUÆR. II. Ad quid teneatur injustus vulnerator, mutilator, occisor?

R. I. *Cajet. Sotus. Rebell. Valent.* dicunt, pro ipso vulnere, brachio, oculo vel vita amissa deberi satisfactionem pecuniariam, etiamsi nulla damna realia inde secuta sint: sed probabilius oppositum docent *Ledesma, Bannes, P. Nav. Less. Laym. Dicast. Salmant. t. 13. c. 2. punct. 6. Lug. D. 11. num. 5. Metzg. t. 12. D. 27. a. 5.* Probatur 1. ex *Exod. 21. v. 19.* ubi imponitur restitutio pro expensis in medicos & lucris cessantibus, nihil autem pro vulnere. Idem habetur. *L. ult.*

ult. ff. de his qui. Probatur 2. Ratione : quia hæc sunt bona altioris ordinis , quæ nec pecuniâ æstimari , nec ad æqualitatem (quæ est finis intrinsecus justitiæ) reparari possunt.

R. 2. Injustus vulnerator , mutilator , occisor tenetur ad omnia damna realia in bonis fortunæ secuta , juxta sequentes explicationes :

I. Reparanda sunt omnia damna ante mortem. 8. secuta , ut expensæ in medicinas & medicos , jactura lucrorum , quæ eo tempore sanus pro se & familiâ fecisset , ut si opifex , sartor vel sutor ex vulnere inutilis factus sit ad opus suum , tenetur vulnerator restituere lucrum operarum , quibus carere debuit. *L. ult. ff. de his qui affuderint.* inter damna tamen non sunt æstimandi sumptus funebres , qui aliàs mortuo impendi debuissent , nisi ratione necis extra patriam v. g. illatæ , majores sumptus fieri oportuerit , tunc enim compensandus erit ille excessus. *Metz. g. num. 8.* & quidem præfata damna non tantum reparanda sunt ipsi læso , si supervivat , sed eo mortuo etiam ipsi hæredi sive necessario sive non necessario , quia hæres facit unam civiliter personam cum defuncto , & succedit in omnia ejus jura , ergo sicut compensatio damnorum debebatur occiso , dum adhuc vivebat , sic nunc ejus hæredi : est communis & certa. *Nav. Less. c. 9. dub. 24.* quod si nulli sint hæredes , restitutio facienda est pauperibus vel ad pias causas. *C. cum tu. de usuris.* quod *DD.* communiter extendunt ad quodvis debitum restitutionis ex delicto , eò quod hæc præsumatur esse voluntas defuncti , ut , quæ restitui non possunt , ea non cedant in commodum delinquentis , sed ad pias causas in favorem animæ suæ.

9. II. Etiam damna mortem subsequenter reparanda sunt non tantum hæredibus necessariis, hoc est, uxori, parentibus & liberis, ut valde probabiliter docent *Marchant. Less. Sylvius 2. 2. 9. 64. a. 2. Salmant. l. c.* & alii; sed probabilius etiam fratribus, sororibus & omnibus iis, qui victum, amictum aut alia bona ab occiso sive gratis, sive ex debito erant habituri; non in solidum, sed secundum spem consideratis occisi viribus, ætate, arte, industriâ, periculis, &c. Si enim erat homo nobilis, otiosus, infirmus, ex cujus opera vel industria nihil sperandum erat, patet etiam nihil esse restituendum. *Vasq. Azor. P. Nav. Dicast. L. 2. 2. 2. D. 7. n. 77.* consentit. *Lug. n. 77.* si homicidium factum sit animo nocendi etiam extraneis; sed veriùs sufficit, damna hæc esse prævifa, hoc ipso enim sunt voluntaria, quamvis directè non intendantur. *Ratio est*, quamvis hi omnes non supponantur habere jus strictum ad ejusmodi bona, habent tamen jus strictum, ne per injustam vim à spe ea consequendi impediatur; à potiori tenetur occisor solvere creditoribus occisi, quia his ex justitia tenebatur satisfacere occisus; cum ergo hic ab homicida factus sit impotens, ejus loco tenetur solvere homicida: etsi id in praxi non observari testetur *Laym.* & oppositum doceat *Sylv. Less. Metzger l. c.* quæ sententia est probabilis & tuta. *Dices:* ergo homicida etiam tenebitur restituere iis, qui ab occiso erant promotiones, officia, beneficia, xenia vel eleemosynas accepturi, aut ad prandium invitari solebant, quia hi omnes per homicidium à spe horum sunt impediti, hoc autem est contra communem sensum & praxin, recte

teste *Lug. n. 75. R.* De rigore juris hæc omnia restitui debere, per accidens tamen plerumque excusatur homicida, eò quòd ea damna vel non præviderit, vel ex communi sensu censeantur remitti.

III. Si occisus ante mortem homicidæ remiserit non tantùm offensam, ut teneatur in conscientia, sed etiam omnem obligationem restitutionis; ad nihil teneri homicidam hæredibus vel aliis, qui spem habebant ad pinguiorem hæreditatem, alimenta, solutionem debiti, &c. tenet *Bannes, Diana, Sanch. L. 1. Moral. c. 4. d. 14. Salmant. sup.* etsi condonans peccare possit contra charitatem, si uxor, parentes vel filii valdè egeant: *Ratio potest esse.*

1. Quia hæredes, à potiori, qui gratis aluntur, non habent spem ad alimenta vel amplio-rem hæreditatem, nisi dependenter à voluntate occisi; sed hæc cessat factâ remissione, neque injusta vulneratio est causa remissionis, quia hanc fecit liberè, ergo.

2. Si vi impediám collatorem, quò minus Petro det beneficium, si ex post ignoscat mihi vim illatam, & beneficium liberè det Paulo, ad nihil teneor Petro, quia collator Petrum non transit propter meam vim, sed per liberam suam voluntatem, ergo à pari, si moriens mihi omnia remittat, non meum homicidium, sed occisi remissio est causa, quòd hæredes alimentatio-
ne vel pinguiori hæreditate priventur.

3. Si occisus consenserit in duellum vel pugnam, occisor ad nihil teneatur neque occiso, neque hæredibus, ut infra dicitur, quia censetur resignare juri suo, ergo & hìc.

4. Moriturus potest remittere damna ante mor-

tem secuta, v. g. expensas in medicos, neglectas operas aut etiam furtum 100. aureorum sibi à me factum absque hoc, quòd ad aliquid teneret hæredibus, etsi his obinde minor hæreditas obveniat: ergo etiam remittere potest defectum operarum post mortem, etsi obinde diminuenda sit hæreditas. *Probaturs antecedens*: si ante mortem illas expensas vel 100. aureos furto ablatos solvissem, poterat mihi eos donare, ergo & solutionem remittere.

His non obstantibus verius est, occisum tantum potuisse remittere damna sibi, non autem illata hæredibus vel aliis, qui ab ipso alimenta, hæreditatem vel solutionem debiti sperabant. *Lug. n. 63. Illung. D. 2. n. 88. Metzg. n. 16.* Ratio est, quia homicida non tantum læsit jus occisi, sed etiam jus rigorosum, quod habebant hæredes & alii, ne per vim impedirentur à spe alimentationis, hæreditatis, solutionis debiti, &c. Hoc autem jus non spectat ad occisum, sed immediatè ad hæredes & alios, ergo ab occiso remitti non potuit. *Illung. D. 2. num. 88.* *Confirmatur*: si vi vel fraude impedivisti Episcopum, quòd minus Titio digniori conferret beneficium, quamvis Episcopus post collationem alteri factam hanc vim vel fraudem tibi remittat, nihilominus teneris Titio satisfacere pro rata spei, quia non tantum Episcopo, sed & Titio injuriam feceras. Sed idem est in casu præsentis, ergo. *Confirmatur 2.* occisus non potest remittere homicidæ injuriam Reipublicæ vel legis violatæ, quin adhuc justitiâ vindicativâ puniri possit & debeat, ergo nec damna aliis illata.

Ad argumenta opposita R. 1. Non tantum à voluntate testatoris, sed & à potentia ulterius laboran-

boran-

borandi & acquirendi dependet spes pinguioris hæreditatis vel alimentationis; quia ergo homicida hanc potentiam occidendo sustulit, est causa, quòd hæredes & alii priventur hæreditate & alimentatione, quàm aliàs ex ejus vita & labore erant habituri.

Ad 2. N. conseq. Collator sublatâ vi meâ retinet adhuc potentiam beneficium Petro conferendi, si velit, quia beneficium supponitur adhuc vacare; si ergo tunc prætereat Petrum, id non fit ex vi à me illatâ, quæ jam cessat, sed ex libera sua voluntate; econtra moriens è vulnere à te inflicto, etsi velit, non potest ampliùs suis lucrari, ergo defectus hujus lucri non ex ejus voluntate, sed ex tua occisione contingit.

Ad 3. Consentiens in duellum non propriè resignat juri suo acquisito, sed consentiendo facit, ut contra occisorem jus ad restitutionem non acquirat; nam consentiens non patitur violentiam, ideòque nec ipse, nec ejus hæredes ab acquirenda ampliore hæreditate per violentiam impediuntur, quod tamen ad obligationem restitutionis requiritur; econtra, qui non consentit in suâ occisionem, etsi ante mortem damna remittat, attamen illa & ipse & hæredes passi sunt per violentiam & injuriam, ergo quamvis possit illata sibi, non tamen poterit damna hæredibus injuriosè illata remittere, &c.

Ad 4. Moriturus potest remittere damna ante mortem illata sibi C. aliis N. hinc, si per tuam vulnerationem vel furtum factus sit impotens solvere sua debita, vel familia ejus jam caruit alimentis aut aliis bonis alioquin ab ipso percipiendis, hæc damna à læso remitti non possunt, quia id cederet in præjudicium aliorum,
qui

qui etiam læsi sunt, & per iniquum factum tuum impediti sunt, quò minùs ea bona perciperent.

II. IV. Quòd si uxor occiso marito æquè commodè nuplit vel nubere possit, aut eâ occasione gratis ab alio alatur, occisor nihil debet uxori, quia reipsâ non fuit damnificata, & occisor non obligatur uxori, nisi quatenus ipse succedit in obligationem mariti, sed hic non tenebatur uxorem alere, si hæc aliunde habebat alimenta, ergo. Si occisus nec uxorem, nec liberos habet, neque habiturus fuisset, restitutio faciendâ est hæredibus ab intestato: si verò credebatur liberos habiturus, vel in illorum defectu alios hæredes scripturus, nihil debetur hæredibus ab intestato, quia non tam damnum, quàm commodum ex homicidio passi sunt.

12. V. Homicida per publicum supplicium à debito restitutionis non absolvitur, sed tantùm satisfacit debito justitiæ publicæ, non autem privatis injuriis, nisi fortè hæredes occisi homicidæ morte punito injuriam remittant, uti facere censentur, si morte malefactoris contenti, cum facillè possint, nihil petant. *Sot. Marchant. Less. L. 2. c. 9. d. 22. Steph. t. 4. d. 5. num. 28.* Si hæredibus nulla damna causata sint, eò quòd occisus fuerit persona inutilis, otiosa, &c. & nihilominùs Judex homicidæ imponat aliquam multam uxori vel hæredibus pendendam, ad illam ex justitiâ obligabitur, non quasi debeatur restitutio pro ipsa læsione corporis, sed ex eo, quòd uxor vel hæredes occisi per sententiam Judicis acquisierint jus ad multam in pœnam delicti. *Lug. l. cit. Sporer t. 5. c. 3. à n. 236.* V. dicenda n. seqq.

VI. Si

VI. Si læsus vel occisus liberè in pugnam vel ^{13.}
duellum consensit, ad nihil tenetur occisor,
quia censetur juri suo ad petendam satisfactio-
nem renuntiâsse; idem est, si læsus vel occisus
sine gravi damno vel infamia fugere potuit, sed
noluit, volens se defendere; nam quamvis in-
vadens tunc sit verus homicida, non tamen te-
netur ad damna ex homicidio secuta, quia oc-
cisus non fugiendo, cùm facillè posset, in pu-
gnam consensit. Secus si metu gravis infamiæ vel
damni fugere non potuerit; quòd si ipse inva-
dens occidatur, ad nihil tenetur invasus, eti-
amsi fugere facillè potuerit, licèt enim tunc pec-
cet non tantùm contra charitatem, ut vult *Mo-
lina, Sporer n. 217.* sed etiam contra justitiam,
quia quilibet habet jus ad vitam, neque huic ju-
ri renunciare potest, cum non ipse, sed solus
Deus sit ejus vitæ dominus; qui nunquam per-
mittit occidere privatâ autoritate, nisi pro ne-
cessaria defensione; sed defensio non est neces-
saria, ubi quis commodè fugere potest, ergo:
non tamen tenetur reparare damna, quia occisus
hoc ipso, quòd alterum invaserit, in hæc
damna consensit, sicut consentit provocans ad
duellum. Idem est, si ab alio, quia eum con-
vicio affecisti, vel quia te in adulterio deprehen-
dit, impetaris, & fugere non possis, potes te
defendere, & si opus est, occidere, nec teneris
ad restitutionem, quia alter injustè te aggredi-
tur, & hoc ipso in periculum consensit. *Sylvest.
Less. Bannes. 2. 2. q. 64. a. 8. q. 1. Dicast.
num. 93.*

VII. Qui in defensione etiam justa excedit ^{14.}
moderamen inculpatae tutelæ, tenetur ad dam-
num ex illo immoderamine emergens, v. g. Ti-
rius

tius Cajum per unum vulnus ita læsit, ut ampliùs nocere non possit, si superaddat secundum, vel ipsam mortem, tenetur ad omne damnum ex secundo vulnere vel ipsa morte secutum; tum quia hæc damna causavit per gravem injuriam; tum quia aggressor, etsi consenserit in pugnam non tamen in illum excessum, eodem modo provocatus ad duellum, etsi in ipsum duellum consentiat, non tamen in hoc, ut à provocante contra leges duelli occidatur, vel plus æquo lædatur, ideòque sic occidens vel plus æquo lædens tenebitur ad damna inde orta. Nec dicas, eo ipso, quod simpliciter in pugnam vel duellum consentiat, renuntiat juri suo ad petendam satisfactionem, uti dictum est sup. n. 13. nam *R.* renuntiat juri pro casu, quo non exceditur moderamen, & nil agitur contra leges pugnae vel duelli *C. Secus N.* Si inistes, saltem se liberè exponit periculo mortis & damnorum, ergo satis in ea consentit. *R.* Satis consentit, ut peccet *C.* ut resignet juri ad satisfactionem modo jam dicto *N.* Sicut, qui pecuniam minùs cautè custodit, exponit quidem eam periculo ablationis, non tamen sic resignat juri, ut auferens non teneatur restituere, ita hìc.

15. VIII. Si Cajo suadeas pugnam vel duellum, in quo Cajo læditur vel occiditur, ad nihil teneris Cajo, nisi consilium fuisset fraudulentum, quia liberè consensit: si verò tertius ex tuo consilio invitus & injustè lædatur, mutiletur, &c. teneris in defectu principalis refarcire damna, quia causa es, quod hæc injustè & invitus patiatur: si te cum Titio pugnante tertius se pugnae immisceat & lædatur, nec Titius nec tu ad aliquid teneris, quia sponte se periculo exponit; si verò

tc

te injustè pugnans adjuvare, & adversarium tuum in tuâ gratiam occidere velit, si non contradicas, cum possis, censeris implicite occisionem mandare, quia propter tuam taciturnitatem putat id tibi placere, & ideo movetur ad occidendum in tuâ gratiam; ergo teneris ad damna per ipsum illata.

IX. Qui occidit Cajum paulò post morte naturali, vel ex justa Judicis sententia certò moriturum, etsi sit verus homicida, non tamen tenetur restituere, nisi quanti interfuit eum citius esse occisum; si verò occidat Cajum injustè occidendum ab inimico, tenetur ad omne damnum secutum. Ratio est; quòd in priori casu illa damna absque eo erant justè secutura absque onere restitutionis, in secundo verò casu erant secutura injustè cum onere restitutionis; qui ergo primò injustè occidit, & ista damna voluntariè causat, tenetur etiam pro iis restituere. Si Cajus ex vulnere accepto à Titio erat certò moriturus; si superaddas aliud, ex quo citius moritur, tantum teneris restituere, quantum nocuit citius fuisse occisum, sicut si domui conflagranti & sine spe auxilii certò exurendæ adjicias ignem. Ratio est; quia illa damna antecedenter erant quasi causata, & tua vulneratio, etsi injuriosa sit, novum damnum non causat, &c.

X. Confessarius, antequam homicidam absolvat, reflectere debet ad sequentia:

Primò, quis occiderit vel mutilarit; nam omnis voluntariè occidens vel mutilans, aut etiam mandando, consulendo, arma præbendo, aliterve cooperans fit irregularis, & quidem in hac irregularitate ex homicidio voluntario etiam occulto proveniente solus Papa dispensare potest: & qui

qui in irregularitate S. Ordines suscipit, vel in susceptis ministravit, toties quoties novum peccatum mortale admisit. De irregularitate ex professo dicam Cas. 117.

2. *Quis* occisus fuerit, an pater, mater, filius vel alia persona proximè conjuncta, est enim tunc speciale peccatum contra pietatem: An Clericus, Episcopus, Archi-Episcopus, &c. quia tunc præter speciale peccatum sacrilegii incurritur excommunicatio Papæ reservata.

3. *Quo loco* occisio vel vulneratio facta sit, an in Ecclesia, tunc enim habet speciem sacrilegii, & si facta est immodica & injuriosa sanguinis effusio, Ecclesia est polluta.

4. An & quot socios ad alium lædendum adhibuerit, nam tot commisit peccata scandali.

5. Quanto tempore alium occidere vel lædere intenderit, quoties intentionem renovarit, toties enim admisit distinctum numero peccatum. Ratio horum est, quia Confessarius debet cognoscere numerum & speciem peccatorum, & posse imponere proportionatam pœnitentiam, sed hoc fieri non potest, nisi ad præmissa intendat, ergo.

6. Quamvis verior sit sententia, quòd homicida ex justitia nihil teneatur restituere pro vita occisi, meritò tamen consulunt DD. ut Confessarius homicidæ imponat opera spiritualia, preces, sacrificia, eleëmofynas per aliquot annos applicanda animæ occisi, sive ad hæc ex justitia obligetur, sive ex sola charitate.

